

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

De intellectuali Hebræorum physiologia. Cap. vi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

De intellectuali Hebræorum physiologia. CAP. VI.

DE intellectualibus autē quia sunt, & quæ sunt, quo ordine, qua uirtute, quo discrimine disseparentur, quantum scire oporteat ad bene uiuendum, pieq; sentiendum per sacratissimam scripturam omnibus, qui audire uolunt traditum est. Profundum autem atq; occultum rerum istarum sensum in arcanis reliquerunt, ut ij uidelicet quærant, qui hæc perspicere atq; discere digni sunt. Plato autem in intellectualibus etiam atq; in incorporalibus, siue ab illis didicerit, quando in Aegypto fuit, ubi multi Hebræorum Persis regnantibus iterum a patria expulsi, exulabant, siue a seipso intellexerit, siue a deo talem cognitionem haberet, Mosem hebræorūq; poetas secutus uidet. Deus enim inqt̄ ipsis manifestauit, cuius inuisibilia creatione mundi creaturis intellecta conspiciunt, æternaq; ipsius uirtus atque diuinitas, ut excusari non possint. Quod ita esse x̄bis ipsius Platonis probat, nam cum ex persona dei Moses scripserit, Ego sum qui sum, sic dices filijs Israel: Qui est misit me ad uos. Quibus uerbis apte soli deo esse attribuit. Cūq; ut diximus, Salomon futurum esse quod fuit, & faciendum quod factum est, nec nouum aliqd esse sub Sole, unde dupliciter ens partiri uidetur. Nam aliud immortale, incorruptibile, stabileq; natura intellectuale incorporaleq;, aliud in fluxu mutatione semper esse determinat, & ut breuiter colligam, cum ad unum cuncta Iudæi principium referat, unumq; esse absq; ortu, quod x̄e atq; proprie appellant ens, corporalium omnium atque incorporalium causam. Vide quomodo nō solum sensum, uerum etiam uerba ipsa Plato exp̄ssit. Quid est inquit quod semper est ortum non habens? & quid quod semper sit, est autem nunq̄? Illud certe mente ac ratione percipitur, eodem semper ens modo, hoc uero irrationali sensu comprehenditur, & ortū occidit, uereq; & stabiliter nunq̄ ens est, ita quod a Mose breuiter dicit, per cunctationibus latius explicauit. Sibi enim ipsi respondet, dicens mente ac ratione comprehendit. Illud uero Salomonis, quod fuit scilicet, quodq; futurū est per ortum & occasum expresse, quibus subiicit. Hæc enim omnia erat scilicet, ac erit, temporis partes sunt, quæ non recte ad æternam substantiam transferimus, cui est solummodo uere accommodatur. Erat autē & erit, fluen-
tibus

tibus solum uere adaptatur. Nam quod semper eodem se habet modo cum incorruptibile sit atq; immobile: nec fenescit tempore, nec fuisse aut fore uere dicitur, nec aliquid eorum, quæ sensibilibus accommodantur, recte illi adaptatur. Species enim istæ sub tempore sunt, quod æternitatem circulari ac ordinato motu imitari uidentur. Verum, ne quis male me forsan Platonis uerba intelligere suspicetur, a p̄claro Pythagoreorum Numenio huius rei probationem assumam, qui sic in secundo uolumine de bono scriptum reliquit. Age igitur inquit quantum possumus proxime ad ipsum ens accedamus, dicamusq; ipsum ens nec unq̄ non fuisse, nec unq̄ non futurum, sed esse in determinato p̄senti tempore solum. Quod quidem p̄sens sic intellectum, æternitatem appellamus. Præteritum enim tempus præterijt iam, & nō est, futurum uero nondum est, sed uenturum uidetur. Quare si præteritum atq; futurum ipsi enti accommodabitur, impossibile quoddam euenit idem esse uidelicet, & nō esse: Transit enim quod fuit, & nondum peruenit, quod futurum est. Ipsum autem ens est, erit ergo & nō erit. Ipsum autem ens uere est, nec localiter unquā mouebitur. nec enim sursum, aut deorsum, nec ante, aut retro, nec ad dextram, aut sinistram, nec circa medium mouebitur. Satis ergo ipsi conuenit, quoniam eodem modo semper se habet. Et post pauca, Dicam, nec me quispiam derideat, incorporeæ rei nomen scire contendentem. Est enim nomē eius essentia & ens, nec enim factum est, neq; corrumpetur, nec motum ullum suscipit. Simplex p̄terea est atque incommutabile in una eademq; simplicissima idæa constitutum, nec uoluntate sua, nec ab alio cogi potest, ut ab identitate sua recedat. Plato quoque in Cratillo ait, similitudine rerum nomina esse imponēda. Sit ergo nomen intellectualis incorporeæ æternæq; substantiæ ipsum ens. Hęc maioris cuiusdam inuēta fuisse puto, potentioris uiri quam Plato fuit, utputa Pythagoræ. Plato quoq; dicit, Quid est quod semper est, & ortum nō habet: & quid quod semper fit, est autē nunquam: Illud certe mente ac ratione percipitur, hoc irrationali sensu & æstimatione comprehenditur, factumq; transit, & uere stabiliterq; nunquam ens est. Percunctatus igitur quid sit ipsum ens, absque origine ipsum esse respondit, mutatur enim quod oritur, quod autem mutatur, æter-

B ij num

num esse non potest. Deinde progressus aliquantulum subiicit. Si ergo ipsum ens aeternum atque immutabile est, nec exit unquam a se ipso, sed eodem modo semper se habet, hoc profecto est, quod mente atque ratione percipitur. Corpus autem fluit, cumque transierit, non est. Quare hoc est, quod sensu atque aestimatione percipitur, utque populo dicit ortum occidit, uereque nunquam ens est. Haec Numenius. Non iniuria ergo dixisse ipsum fertur, quis enim est Plato quam Moses attice loquens.

De Ei uerbo graeco ex Plutarcho. CAP. VII.

TV autem considera, quomodo & Mosaica Theologia, & alij etiam uerbis, quibus deus a scriptura dicere introducitur. Ego sum dominus deus uester, & non sum mutatus. Et propheta illi qui dicit. Tu autem idem ipse es, & animi tui non deficient. Considera igitur, si Plutarchus in libro, in quo sensum Ei uerbi graeci, quod in Delphici templi Prophyleis scriptum erat, quodque aut sis, aut es latine significare potest, his quae diximus conuenienter exponat. His uerbis non numerum, neque ordinem, nec coniunctionem aliquam, nec aliud aliquid imperfectum ea dictione significari existimo, sed perfecta quadam ad salutantem deum nostri responsio uidetur una cum uoce ad diuinae uirtutis memoriam respondentem conuertens. In eodem enim loco scriptum est. Cognosce te ipsum, quod deus ad accidentes salutando conclamat, ac ideo uicissim nos respondentes dicimus ei, quod est es, per quam uocem quasi ueram & soli deo accommodata salutanti dei respondemus. Nobis enim uere esse accommodari non potest. Natura enim nostra inter ortum & mortem consistens, instabilis quaedam & quasi phantastica est, nam si mentem collegeris, ac ipsam comprehendere omnino uolueris, quemadmodum aqua manibus hausta, quanto magis premitur, tanto citius defluit, sic mutabilia cuncta, quanto magis ratio persequitur, tanto magis amittit. Cum enim omnia sensibilia in fluxu sint, continue fiunt atque corrumpuntur, nec eadem unquam permanere possunt. Fluum autem eundem bis intrare secundum Heraclum impossibile est. Quare nec mortalem substantiam, si iterato consideres, eandem habitu esse diceres, sed mirabili commutationis uelocitate modo dissipatur, modo contrahitur, imo uero non recte dixi modo & modo, cum simul aliud assistat,